

گزارش آفتاب یزد از افزایش اشتغال تحصیلکرده‌ها در مشاغل خدماتی

فوق لیسانس‌هایک‌موتوری‌می‌شوند!

بسیاری از این دانشگاه‌ها که در شهرستان‌ها تأسیس شده است استاد خوب ندارند و در همه مقاطع حتی ارشد و دکترا فارغ التحصیلان ضعیف به کشور تحویل می‌دهند نکته جالب اینکه این فارغ التحصیلان از دولت توقع شغل خوب دارند اما مشاغل خوب در چنبره زد و بنדהا و پارتنی بازی‌ها نصیب تعداد بسیار معدودی از فارغ التحصیلان می‌شود.

■ منافع دانشگاه داران به خطر نیفتند!

وی مقاومت برخی مسئولان در قبال برپیده شدن دانشگاه‌های بی کیفیت کشور را سوال برانگیز دانست و گفت: چندی قبل که قرار شد برخی اقدامات برای برچیده شدن این دانشگاه‌های بی کیفیت صورت بگیرد، برخی از نمایندگان مجلس مقاومت کرده و همکاری لازم را انجام ندادند چون برخی از آنها سمت‌هایی در این دانشگاهها دارند و حتی از بابت تدریس پول خوبی می‌گیرند در نتیجه منافعشان به خطر می‌افتد.
بررسی‌های بیشتر حاکی است با محاسبه تاخیر چند ساله اغلب کارجویان فارغ التحصیل با مدارک بالا برای ورود به بازار کار از زمان آغاز تحصیلات عالی‌ه تا تاخیرهای پس از فارغ التحصیلی یک فرد دارای مدرک کارشناسی بین ۴ تا ۲۰ سال از عمر خود را باید صرف رزومه نویسی‌های مختلف و تلاش برای پیدا کردن شغل کند که این مسئله موجب نوعی انباشت تقاضا در بازار کار به ویژه در مورد فـسـال تحصیلات دانشگاهی می‌شود در نتیجه شاهد نرخ بیکاری ۱۰ برابری فارغ التحصیلان دانشگاهی نسبت به دیپلمه‌ها و لیسانس‌ها هستیم.

با این حال گرچه صفـه‌های کنـکـور همچنان برحجم و مافیای کنکور از اشتیاق جوانان برای ورود به دانشگاهها نهایت استفاده را می‌برد اما واقعیت این است که مدارک دانشگاهی هرگز با نیاز بازار کار همخوانی ندارد و در حال حاضر شاهد مستقیم بسیاری از فارغ التحصیلان رشته علوم انسانی یا بیکارند یا به شغل‌های کاذب و بدون مرتبط با تحصیل شان مشغول هستند. در رشته‌های ریاضی البته وضع بدتر است و همین شرایط در خصوص رشته‌های هنر ساری و جراحی است.

■ درس خونیم که بیکار ناشیم

جمشید فهیمی کارشناس ارشد علوم اجتماعی در خصوص رابطه بیکاری و مدرک تحصیلی بالا می‌گوید: طبق گزارش مرکز آمار ۳۸ درصد جمعیت بیکار کل کشور را فارغ التحصیلان آموزش عالی تشکیل می‌دهند و بر همین اساس به نظر می‌رسد بیکاری جمعیت فارغ التحصیل روز به روز بدتر هم می‌شود و طبق مطالعاتی که بنده اخیرا انجام دادم مستند به گزارش‌های رسمی بسیاری از دانش آموختگان مقطع لیسانس چون نمی‌توانند وارد بازار کار شوند، به ادامه تحصیل در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا می‌پردازند تا از این طریق اوقات بیکاری خود را سپری کنند و هم در امید یافتن کاری بهتر باشند اما در نهایت آنچه نصیب آنها می‌شود بیکاری است که شانس ورود آنها به بازار کار را بیشتر کاهش می‌دهد.

■ ظهور قارچ گونه دانشگاه‌های تولید مدرک

وی در خصوص علل افزایش فارغ التحصیلان بیکار در کشور گفت‌ما در سال‌های اخیر با رشد قارچ گونه دانشگاه‌هایی مواجه شدیم که استانداردهای لازم کیفی و کمی آموزش و پژوهش را نداشتند و متأسفانه خروجی چنین امری موجی از فارغ التحصیلان دانشگاهی بیکار است که توقع پشت میز نشینی و درآمد آنچنانی در ماه دارند .

این کارشناس علوم اجتماعی درباره ماهیت دانشگاه‌های بی کیفیتی که طی سالهای اخیر ظهور کردند خاطر نشان کرد: به خاطر اینکه بسیاری از دستگانه‌های دولتی در سال‌های قبل یک شبه مجوز تأسیس دانشگاه را گرفتند و تولید کننده فارغ التحصیل شدن همین امر موجب شد تا دانشگاه‌های برتر نتوانند کار کرد خود را به خوبی ایفا کنند.

فهیمی عملکرد دانشگاهها در بیرون دادن خروجی‌های فارغ التحصیل را بسیار سرهم بندی شده دانست و گفت: بسیاری از این دانشگاه‌ها که در شهرستان‌ها تأسیس شده است استاد خوب ندارند و در همه مقاطع حتی ارشد و دکترا فارغ التحصیلان ضعیف به کشور تحویل می‌دهند نکته جالب اینکه این فارغ التحصیلان از دولت توقع شغل خوب دارند اما مشاغل خوب در چنبره زد و بندها و پارتنی بازی‌ها نصیب تعداد بسیار معدودی از فارغ التحصیلان می‌شود.

واقعیت ملموس این است که آمار بیکاری در حال افزایش است و این در حالی است که هزاران جوان فارغ التحصیل بیکار به دنبال ورود به بازار کار هستند، اما متأسفانه به دلیل بالا بودن تقاضا در بازار کار، اکثر جوانان فارغ التحصیل از صف کار جا مانده و شغل مناسبی پیدا نمی‌کنند.
بیشتر کارفرماها حتی حاضر نیستند به افراد دارای مدارک خیلی بالا شغل موقتی بدهند چون کارفرما می‌گوید توقع این افراد زیاد است، دانش شان هم زیاد است و حق و حقوق خود را می‌دانند در نتیجه گرفتاری درست می‌کنند. این اظهارات در حالی است که بررسی‌ها نشان می‌دهد تحصیلکرده‌ها از سر ناچاری در مشاغل خدماتی هم حاضرند مشغول به کار شوند.

■ کی گفته مهارت نداریم؟

بسیاری از دانشجویان در حالی فارغ التحصیل می‌شوند که به گفته مسئولان هیچ مهارتی برای ورود به بازار کار ندارند و در حال حاضر نیز حدود ۸۰ درصد از متقاضیان نیروی کار مربوط به فارغ التحصیلان دانشگاهی است.
هرچند مسئولان، فقدان مهارت را عامل اصلی بیکاری فارغ التحصیلان عنوان می‌کنند، ولی وقتی پای حرف بیکاران تحصیلکرده می‌نشین می‌گویند، هم مدرک داریم، هم مهارت ولی کار نیست مشکلات اصلی‌است.
حقوق پایین و عدم بیمه مشکلات اصلی آنهاست.
این افراد هرگز حاضر نیستند با حقوق‌های پائین کار کنند و حتی یکی از همین فارغ التحصیلان بیکار می‌گفت: با این دستمزدهای پائین اگر چندین سال هم کار کنند خرج پول‌هایی که در دوران تحصیل خرج کرده اند در نمی‌آید!
موارد متعددی بوده است که افراد فارغ التحصیل حتی با وجود مهارت نتوانسته اند مشغول به کار شود. مثلا یکی از این افراد می‌گوید: بعد از اینکه فارغ التحصیل شدم شغل مناسبی پیدا نکردم برای همین تصمیم گرفتم که زبان انگلیسی و عربی را برای ترجمه به خوبی یاد بگیرم. متأسفانه با اینکه این زبان‌ها را هم به خوبی یاد گرفتم، باز هم نتوانستم در جایی مشغول به کار شوم. زیرا که هر سازمان یا شرکتی که می‌رفتم یا رزومه ام را ارسال می‌کردم می‌گفتند که سابقه کاری ندارى و من را استخدام نمی‌کردند چون سابقه کار می‌خواستند و سابقه کار هم بدون استخدام و مشغول به کار شدن به دست نمی‌آید.

■ منافع دانشگاه داران به خطر نیفتند!

وی مقاومت برخی مسئولان در قبال برپیده شدن دانشگاه‌های بی کیفیت کشور را سوال برانگیز دانست و گفت: چندی قبل که قرار شد برخی اقدامات برای برچیده شدن این دانشگاه‌های بی کیفیت صورت بگیرد، برخی از نمایندگان مجلس مقاومت کرده و همکاری لازم را انجام ندادند چون برخی از آنها سمت‌هایی در این دانشگاهها دارند و حتی از بابت تدریس پول خوبی می‌گیرند در نتیجه منافعشان به خطر می‌افتد.
بررسی‌های بیشتر حاکی است با محاسبه تاخیر چند ساله اغلب کارجویان فارغ التحصیل با مدارک بالا برای ورود به بازار کار از زمان آغاز تحصیلات عالی‌ه تا تاخیرهای پس از فارغ التحصیلی یک فرد دارای مدرک کارشناسی بین ۴ تا ۲۰ سال از عمر خود را باید صرف رزومه نویسی‌های مختلف و تلاش برای پیدا کردن شغل کند که این مسئله موجب نوعی انباشت تقاضا در بازار کار به ویژه در مورد فـسـال تحصیلات دانشگاهی می‌شود در نتیجه شاهد نرخ بیکاری ۱۰ برابری فارغ التحصیلان دانشگاهی نسبت به دیپلمه‌ها و لیسانس‌ها هستیم.

با این حال گرچه صفـه‌های کنـکـور همچنان برحجم و مافیای کنکور از اشتیاق جوانان برای ورود به دانشگاهها نهایت استفاده را می‌برد اما واقعیت این است که مدارک دانشگاهی هرگز با نیاز بازار کار همخوانی ندارد و در حال حاضر شاهد مستقیم بسیاری از فارغ التحصیلان رشته علوم انسانی یا بیکارند یا به شغل‌های کاذب و بدون مرتبط با تحصیل شان مشغول هستند. در رشته‌های ریاضی البته وضع بدتر است و همین شرایط در خصوص رشته‌های هنر ساری و جراحی است.

■ دور باطل برای استخدام

برخی از فارغ التحصیلان که سعی می‌کنند از روند قانونمند به شغل برسند با دره‌های بسته عجیبی روبرو می‌شوند مثلا یک فارغ التحصیل در رشته روابط بین الملل که برای استخدام به یکی از وزارتخانه‌های مرتبط مراجعه کرده بود با انبوه شرایطی روبرو شود که دارا بودن آن بسیار سخت می‌نمود.

وی در این‌باره می‌گوید: بار اول رزومه ناکافی را بهانه کردند، سپس مهارت در تحلیل و سابقه پژوهشی را بهانه کردند سال بعد مراجعه کردم گفتند شرایط عوض شده و بار دیگر در آزمون شرکت کردم که قبول شدم و در آزمون عملی فاقد صلاحیت شناخته شدم و وقتی نومیدانه برای بار آخر اقدام کردم تنها ساعتی از باز شدن صفحه ثبت نام اینترنتی نگذشته بود که با عبارت " ظرفیت تکمیل است " مواجه شدم !

■ رشته‌های نون و آبدار نصیب ما نمی‌شود

پای در دل برخی فارغ التحصیلان بیکار که می‌نشینیم، می‌گویند عمدا در رشته‌های بیخود کارخانه‌های تولید مدرک با هزینه گزاف راه انداخته اند اما در رشته‌های پولساز مثل پزشکی یا وکالت سهمیه‌ها را به قدری افزایش داده اند که افراد عادی به ندرت می‌توانند در این رشته‌ها قبول شوند.

رضا از جمله این فاغ التحصیلان می‌گوید: تقصیر خود ماها هم هست که پول و عمر خود را صرف رشته‌های بی معنی و فاقد بازار کار می‌کنیم .

وی می‌گوید: دانشگاه‌های آزاد و غیرانتفاعی تا می‌توانستند مردم را تیغ ززند و مدرک دست آنها بیاورند ولی وقتی پای شغل میان باشد بحث مهارت و صلاحیت‌های مختلف را مطرح می‌کنند در نتیجه به جز برخی خودی‌ها هیچ‌کم نمی‌توانند در مشاغل خوب و نان و آبدار مشغول به کار شود. فقط کافی است صبح یک روز کاری سری به یکی از خیابانهای وسط شهر یا حتی بالای شهر بزنی، با انبوهی از موتوری‌ها مواجه می‌شوی که در قالب پیک یا کارپرداز در خیابانها و بپاده روها جولان می‌دهند. حتی مدرک و سواد تحصیلی بالای بیشتر آنها موجب نمی‌شود که آنها قدری قانون را رعایت کنند.

فردی با مدرک دکتری پیک موتوری است و حتی یک جوان با مدرک مهندسی در ساندویچی فلافل درست می‌کند. طبق آمار تامل برانگیز فرماندار تهران ۸۴۴ راننده سرویس مدرسه لیسانس هستند و تعدادی هم فوق‌لیسانس و دکترا!

فرهادی، فرماندار تهران اخیرا گفته: ۸۴۴ نفر از رانندگان لیسانس دارند و رانندگان دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و دکترا نیز در این حوزه خدمت می‌کنند و این رانندگان تحت نظارت فرمانداری و دیگر دستگاه‌های ذریبط فعالیت می‌کنند.

نوید فوق لیسانس کامپیوتر که خیلی هم عصبانی است، می‌گوید: برای کلاس توجیهی سرویس مدرسه کله صبح از خانه بیرون زدم و به زمین و زمان گلایه کردم که چرا باید بعد از عمری درس خواندن سرویس مدرسه شوم.

وی می‌گوید: نمی‌توانند برای جوان‌ها شغل درست کنند مدام دانشگاه تأسیس می‌کنند و از زمان گلایه کردم که چرا باید بعد از عمری درس خواندن سرویس مدرسه شوم.
فرهادی، فرماندار تهران اخیرا گفته: ۸۴۴ نفر از رانندگان لیسانس دارند و رانندگان دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و دکترا نیز در این حوزه خدمت می‌کنند و این رانندگان تحت نظارت فرمانداری و دیگر دستگاه‌های ذریبط فعالیت می‌کنند.
نوید فوق لیسانس کامپیوتر که خیلی هم عصبانی است، می‌گوید: برای کلاس توجیهی سرویس مدرسه کله صبح از خانه بیرون زدم و به زمین و زمان گلایه کردم که چرا باید بعد از عمری درس خواندن سرویس مدرسه شوم.

اظهار نظرهای خشمگینانه برخی جوانان جویای کار نیز در فضای مجازی قابل تامل است . در جایی نوشته بود: اگرچه دانشگاه‌هایی که ایجاد کردند از نظر کیفی سطحی برابر دوم دبستان را دارند اما از نظر سود آوری با بزرگ ترین دانشگاه‌های جهان برابری می‌کنند و علاوه بر آن برای دختران و پسران و دامادها و برادران و اقوام موسسین هم تولید شغل‌های دوم و سوم شده و دختران آنها استاد دانشگاه و پسرانشان با حقوق‌های چند میلیونی رئیس و مدیر بخش‌های مختلف دانشگاه هستند !

برخی دیگر می‌گویند: اگر چه این دانشگاه‌ها برای موسسین آن ثروت و مکتن و مکتن و برای فرزندان آنها شغل و مقام آورد اما نتیجه اش برای جوانانی که وقت خسود و پول خانواده را حرام گرفتن مدارک بی ارزش این دانشگاه‌ها کردند و لیسانس و فوق لیسانس و دکترا گرفتند پوچ بود؛پول فرماندار تهران باید بروند راننده سرویس مدارس شوند!

■ مشاغل عجیب برای تحصیلکرده‌ها

در دل‌های فارغ التحصیلان بیکار کم نیست و آنها از سر ناخوشی و پس از ناتوانی در رسیدن به شغل‌هایی که برای آن نقشه‌ها کشیده بودند اکنون تندتر از همیشه لب به انتقاد می‌گشایند.
شخص دیگری می‌گفت: الان وضع طوری شده که شاگرد ساندویچی‌ها و دستفروش‌های داخل مترو و متکدیان اکثرا لیسانس و دکترا دارند ، حداقل از این به بعد رشته‌های دانشگاهی را عوض کنید و لیسانس شغوری تاکسی، فوق لیسانس رانندگی سرویس مدارس و فلافل فروشی و دکترای دستفروشی و تکدی گری به مردم بدهید تا در جامعه کاربری داشته باشد !

براساس این ارزیابی‌ها عاقبت درس خواندن در ایران کشور و پایان تحصیلات دانشگاهی استفاده در ساندویچی و شاگرد کبابی شدن ، یا پیک موتوری و راننده سرویس مدرسه شدن است و البته مشاغل خوب و سطح بالا هم نصیب سوگلی‌های آقایان می‌شود !
خلاف اینگونه ارزیابی‌ها هم البته وجود دارد و برخی که از وضع موجود راضی هستند، می‌گویند چه اشکالی دارد که در جامعه ما حتی پیک موتوری‌ها و فلافلی‌ها تحصیلکرده باشند؟ این افراد می‌گویند: جامعه اگر مثبت فکر کنیم

دیدگاه خود در مورد مطالب و گزارش اصلی این صفحه را به صورت پیامک با شماره ۳۰۰۱۴۱۴۲۸ در میان بگذارید.

مدرک گرایی بیکاری فارغ التحصیلان را تشدید می‌کند

ایرنا: طی سال‌های گذشته تب مدرگرایی جامعه را فرا گرفته بطوری که جوانان پس از طی مراحل مختلف تحصیلی به ویژه کارشناسی ارشد و عدم فراگیری مهارتی خاص، در نهایت به جوانان تشکیـل دهنده بخش بیکار اجتماعی تبدیل می‌شوند.

متأسفانه قشر عمده ای از جمعیت بیکاران کشور را دانشجویان و فارغ التحصیلانی دانشگاهی تشکیل می‌دهند.

بر همین مبنا فعالان بازار کار می‌گویند در صورتی که روند کسب مجوز کسب و کارها تسریع شود آموزش‌های مهارتسی و فنی حرفه‌ای می‌تواند در آینده ای نه چندان دور اشتغال، کار آفرینی و اقتصاد جامعه در دستان افرادی قرار دهد که نه حسب مدرک بلکه به خاطر مهارت آموزی به سطح مناسبی از اشتغال برسند..

البته این مهارت باید در بخش‌های مختلف اقتصادی ایفا گر نقش باشد و مجوز کسب و کار برای ایفای نقش آنها صادر شود.

اما به دلیل عدم برخورداری از مهارت کافی، بیشتر جوانان و فارغ التحصیلان به بیکاران و جمعیت غیر فعال جامعه تبدیل می‌شوند

رکن اصلی اشتغال در کشورهای توسعه یافته مهارت آموزی است و جوانانشان با آموزش‌های کوتاه مدت می‌توانند به بازار کار بپیوندند، در حالی که در کشور ما این فرآیند مورد غفلت واقع شده بود و بیشتر اشخاص به دنبال کسب مدرک هستند.

همواره این جمله را می‌شنویم که «درس بخوان تا شغل مناسبی به دست بیاوری» حال این روند تغییر کرده است و کارشناسان معتقدند، بازار کار آینده متعلق به کسانی است که مهارت داشته باشند نه مدرک.

در گذشته تابستان برای دانش آموزان و دانشجویان فرصتی بود تا فارغ از آموزش‌های دوران تحصیل، مهارتی بیاموزند. دختر و پسر تفاوتی نداشت. در این ایام به دنبال یادگیری مهارت‌هایی همچون مکانیکی، تراشکاری، بنایی، کشاورزی، گلدوزی، خیاطی و بافندگی می‌رفتند تا در کنار یادگیری مهارتی مبلغی را هم به عنوان دستمزد دریافت کنند.

اما این روزها همه چیز تغییر کرده، والدین ترجیح می‌دهند اوقات فراغت فرزندان خود را با کلاس‌های تقویتی، آموزش زبان و ورزشی پر کنند. دانشجویان نیز ترجیح می‌دهند ترم تابستان چند واحد بیشتر انتخاب کنند تا دانشگاه را زودتر سپری کنند. بنابراین آموزش یک پرسـتیز اجتماعی نگاه می‌کنند و از سوی دیگر براساس یک قاعده نانوشته، به مدارک دانشگاهی، از منظر پرسـتیز نگرسته می‌شود در نتیجه میل و رغبت عمومی جامعه به دریافت مدرک دانشگاهی سوق پیدا می‌کند.

کارشناسان معتقدند که نیروی کار در گذشته آنچنان یک بایـد مسـورد احترام قرار نگرفته و ناخودآگاه این ذهنیت و تلقی را در اذهان و افکار عمومی ایجاد نموده که گویی برای برخورداری از منزلت و احترام، لزوما باید موفق به کسب مدرک دانشگاهی شد. کشور چین نمونه و عقلمانی از احترام به نیروی کار به‌شمار می‌رود، به‌واقع در کشورهای آسیایی در حال رشد ، به ضرب بهره‌وری و کار افراد توجه می‌شود و آنچه که مهم است به خروجی و بازدهی افراد در صحنه‌های تولیدی و اقتصادی معطوف می‌شود و این الگویی است که می‌تواند با پیروی سازنده و عقلمانی از آن در صحنه‌های اقتصادی و اجتماعی کشور نیز جاری و ساری شود. به‌واقع تا زمانی که این ذهنیت در افکار عمومی بخش قابل توجهی از جوانان رسوب کرده که برای برخوردارشدن از پرسـتیز و احترام باید لزوما موفق به کسب مدرک دانشگاهی شد، شاهد پیامدهای مخرب پدیده بیکاری یا مدرک‌گرایی خواهیم بود.

■ عاقبت تحصیل با اعمال شاقه!

فردی با مدرک دکتری پیک موتوری است و حتی یک جوان با مدرک مهندسی در ساندویچی فلافل درست می‌کند. طبق آمار تامل برانگیز فرماندار تهران ۸۴۴ راننده سرویس مدرسه لیسانس هستند و تعدادی هم فوق‌لیسانس و دکترا!

■ پز مدرک کافی است؟

برخی از کارشناسان معتقدند که مدرک‌گرایی باعث‌شده فارغ‌التحصیلان دانشگاهی نتوانند نقش آفرینی مثبت و سازنده‌ای را در بازار کار کشور ایفا کنند. به‌واقع در شرایطی که بخش قابل توجهی از متقاضیان تحصیل، به مدرک به‌عنوان یک پرسـتیز اجتماعی نگاه می‌کنند و از سوی دیگر براساس یک قاعده نانوشته، به مدارک دانشگاهی، از منظر پرسـتیز نگرسته می‌شود در نتیجه میل و رغبت عمومی جامعه به دریافت مدرک دانشگاهی سوق پیدا می‌کند.

کارشناسان معتقدند که نیروی کار در گذشته آنچنان یک بایـد مسـورد احترام قرار نگرفته و ناخودآگاه این ذهنیت و تلقی را در اذهان و افکار عمومی ایجاد نموده که گویی برای برخورداری از منزلت و احترام، لزوما باید موفق به کسب مدرک دانشگاهی شد. کشور چین نمونه و عقلمانی از احترام به نیروی کار به‌شمار می‌رود، به‌واقع در کشورهای آسیایی در حال رشد ، به ضرب بهره‌وری و کار افراد توجه می‌شود و آنچه که مهم است به خروجی و بازدهی افراد در صحنه‌های تولیدی و اقتصادی معطوف می‌شود و این الگویی است که می‌تواند با پیروی سازنده و عقلمانی از آن در صحنه‌های اقتصادی و اجتماعی کشور نیز جاری و ساری شود. به‌واقع تا زمانی که این ذهنیت در افکار عمومی بخش قابل توجهی از جوانان رسوب کرده که برای برخوردارشدن از پرسـتیز و احترام باید لزوما موفق به کسب مدرک دانشگاهی شد، شاهد پیامدهای مخرب پدیده بیکاری یا مدرک‌گرایی خواهیم بود.

■ نمره مردودی همه دولتها در کار آفرینی؟

کارشناسان حوزه کسب و کار نظر دیگری دارند. آنها می‌گویند نه این دولت و نه دولتهای قبلی در زمینه مدیریت بنگاههای اقتصادی و کسب و کار موفقیت لازم را نداشته اند چرا که مشکل اصلی در این بخش، درک نادرست از مسئله و بعد راهکارهای غلط است.

عسل و بیکاری و رکود اقتصادی در حوزه مالی و کسب و کار بی برنامگی دولت‌هاست و ضعف سازمانهای دولتی به‌عنوان بزرگترین مانع توسعه اقتصادی و تحقق اشتغال ، گسترش رانت و بی برنامگی در آزمون‌های استخدامی خود دلیل روشنی بر شکست سیاست دولتها در ایجاد شغل برای جوانان است.

از سوی دیگر نگاهی به کارنامه دولتها در چند دهه اخیر نشان می‌دهد موضوع کسب و کار و حل آن در کشور در بدو امر راهکار بسیار شفاف و مشخصی دارد که در صورت حرکت در مسیر درست می‌تواند در جهت حل مسئله موثر واقع شود. با این حال به نظر می‌رسد تمام دولتها یک نگرش را دنبال می‌کنند که خود باعث ایجاد بروکراسی بیشتر و گشایش منافع رانت است و آن تکرار خطای وام دادن برای ایجاد شغل به جای وام برای توسعه شغل است که به نظر می‌رسد جز هدر دادن سرمایه ملی و صدمه زدن به رشد و توسعه خلاقانه نتیجه دیگری در بر ندارد .

بررسی‌ها نشان می‌دهد ایجاد مشاغل خرد گسترده و مدیریت نشده که بیش از ۸۹ درصد اقتصاد کشور را شامل شده راه اشتباه و پرهزینه‌ای بوده که دولتهای پس از انقلاب به نحوی این سیاست را دنبال کردند، این در حالی است که سازمانهای ناکارآمد مشکل اقتصاد کشور است که هیچ دولتی پس از انقلاب راهکاری عملی برای آن نداشته و در نتیجه بیش از ۹۰ درصد اقتصاد کشور در بخش دولتی است که طبعاً از بستر چنین روندی، اشتغال غیردولتی و خصوصی برای به کارگیری خیل فارغ التحصیلان کشور دورنمایی دست نیافتنی پیدا می‌کند.

تخصصی خود شود و بازدهی خود را در آنچه که آموخته‌ارائه کند.
اما معضل امروز جامعه ما سبک و روند مورد اشاره فوق نیست، بلکه مشکل اصلی معطوف به انبوهی از دانش آموختگانی است که بعضا فاقد تخصص کافی هستند و متأسفانه از کارآمدی لازم نیز برای ایفای نقش در آنچه که آموخته‌اند برخوردار نیستند و بخشی دیگر نیز با وجود داشتن تخصص‌های لازم اما به دلیل کمبود و محدودیت موجود در فرصت‌های شغلی در صف انتظار اشتغال به سر می‌برند.
یکی از اصلی‌ترین علل بروز چنین معضلی،مدرک گرایی است و به واقع عده ای تحصیل با هدف کسب مدرک را یک سرمایه اجتماعی تلقی می‌کنند که حتی در صورت فقدان محتوای لازم می‌تواند امتیازی ویژه برای آن‌ها محسوب شود.

به واقع مدرک برای برخی از افراد و گروه‌های اجتماعی یک پرسـتیز اجتماعی به شمار می‌رود که به نوعی جایگاه فردی- اجتماعی آن‌ها را تقویت می‌کند.

گرایش و تمایل بسیار زیاد به اشتغال در مراکز دولتی و اداری و فرار از فعالیت‌های بدی از دیگر عوامل موثر در گرایش ورود به دانشگاه و اخذ مدرک تحصیلی است.

نداشتن سرمایه کافی برای اشتغال به کار آزاد نیز از عوامل تاثیر گذار دیگری است که باعث می‌شود فرد روزنه‌های امید خود را در تحصیلات دانشگاهی جستجو کند.

در کنار موارد فوق تاثیر مدارک تحصیلی در افزایش حقوق و مزایای کارمندان اداری نیز مزید بر علت می‌شود تا تعدادی از متقاضیان ورود به دانشگاه با هدف ارتقا سطح در آمدی و شغلی به مراکز آموزش عالی ورود کنند و به تبع مندی‌های بیشتری از دانشجویان در دانشگاه‌ها بر می‌شود و به همان میزان صدور مدارک نیز افزایش می‌یابد؛مدارکی که گاهی فاقد کارایی علمی و تخصصی لازم است.

یکی دیگر از دلایل افزایش دانشجویان و مدرک گرایی در جامعه معطوف به فشارهای خانوادگی می‌شود که برخی از دختران با آن مواجه هستند و در واقع تحصیلات دانشگاهی را فرصتی قلمداد می‌کنند که با تکیه بر آن می‌توانند از فشارها و محدودیت‌های خانوادگی رهایی یابند.

گاهی شرایط آزار دهنده حاکم بر خانه خانواده باعث می‌شود تا فرزندان آن خانواده‌امن ترین فضا را برای رهایی از چنین شرایطی در دانشگاه بیابند، مکانی که خود و دوستانشان ساعاتی را در آن سپری می‌کنند و بواسطه آن قادر خواهند بود تا حدودی از محیط تحت فشار و ناخوشایندی که در خانواده برای آن‌ها ایجاد شده فاصله بگیرند.

■ پیامدهای مدرک گرایی چیست؟

امین جهری، جامعه‌شناس و آسیب شناس اجتماعی در تشریح تبعات‌وعوارض مدرک گرایی در جامعه عنوان کرد:افزایش سطح انتظارات یکی از اصلی‌ترین تبعات مدرک گرایی در جامعه است.

وی افزود:در واقع ممکن است فردی که فاقد تحصیلات عالیـه است به نحو راحت تری فعالیت در مشاغلی با سطح پایین را بپذیرد اما بعضا تحصیلات عالیـه باعث افزایش سطح توقعات و امتناع از پرداختن به مشاغل دیگر می‌شود و به تدریج یک نوع بیکاری پنهانی در برخی مشاغل شایع می‌شودبه این ترتیب که نیروی کارآمد برای ایفای نقش در مشاغل با سطوح پایین‌کاهش می‌یابد.

جهری عنوان کرد:یکی دیگرزتبعاتمدرک‌گرایی، خیل عظیم دانش آموختگانی است که در مقام عمل فاقد مهارت و کارایی لازم در حوزه تخصصی خویش هستند و به تعبیری با صرف زمان‌انرژی و هزینه‌های بسیار،خروجی و بهره وری مطلوبی از این هزینه‌ها به دست نیامده که این امر برای کشوری که در مسیر توسعه قرار دارد،خوشایند و مطلوب نیست.

■ مهار مدرک گرایی

بطور یقین مهار مدرک گرایی و جلوگیری از افزایش هر چه بیشتر این معضل یکی از ضروریاتی است که باید در دستور کار مسئولان ذریبط،برنامه ریزان و خانواده‌ها قرار گیرد.

با توجه به اینکه یکی از دلایل قابل توجه گرایش جوانان به دانشگاه معطوف به فرار از بیکاری می‌شود،انتقالزایی و آموزش هر چه بیشتر رشته‌های فنی و مهارت آموزی از عوامل موثری است که در کاهش مدرک گرایی موثر است زیرا در چنین شرایطی فرد با اتکاء به مشاغل فنی،تا حدودی آینده معیشتی خود را تأمین می‌بندد و از گرایش به اخذ مدرک تحصیلی آکادمیک برهیز می‌کند.

از سوی دیگر فرهنگ سازی برای نوجوانان و جوانان و تقویت این دیدگاه که لزوما شـان و شخصیت انسان‌ها در مدارک دانشگاهی خلاصه نمی‌شود و می‌توان در خارج از فضای آکادمیک نیز به موفقیت‌ها و منزلت اجتماعی بسیاری دست یافت راهکاری اثرگذار است که با اتکاء به آن می‌توان سیل مدرک گرایی در آینده را تا حدودی مهار کرد.

